

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze diplomové práce

**Využitelnost opravných prostředků ve správním
řízení a jejich uplatnění v rámci legislativní úpravy
České republiky**

Petra Chaloupková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na vymezení institutu opravného prostředku ve správním řízení s odkazy na judikaturu správních soudů a příklady z praxe, které poukazují na neúplnou právní úpravu a komplikace s aplikací těchto institutů. V textu práce jsou vysvětleny všechny základní pojmy důležité k orientaci v rámci opravných prostředků ve správním řízení. Součástí práce je i výzkumná část, ve které upozorňuji na nedostatky při využití opravných prostředků a navrhuji možnosti změny přístupu orgánům činných ve správním řízení.

Klíčová slova: Legislativa, správní řízení, správní řád, odvolání, rozklad, obnova řízení, přezkumné řízení, občan

Úvod

Občané České republiky a lidé obecně dennodenně vykovávají řadu činnosti, které jsou podmíněny odlišnými právními předpisy, avšak tito jedinci kolikrát ani netuší, co a proč činí, nebo z jakého důvodu něco udělat musí anebo nemusí.

Z tohoto důvodu jsem si vybrala za téma diplomové práce využitelnost opravných prostředků ve správním řízení a jejich uplatnění v rámci legislativní úpravy České republiky.

V teoretické části diplomové práce se věnuji vymezení základních pojmů, jako je právo na spravedlivý proces, které je jedním ze základních práv občanů dle č. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech, správní řízení, orgány a subjekty v něm působící a správní rozhodnutí. Jednotlivé podkapitoly následně charakterizují opravné prostředky správního řízení. Poukazují na charakteristiku a zákonné vymezení řádných opravných prostředků odvolání a rozkladu, ale i specifitější odpor a námitku. V závěru této části popisují i mimořádné opravné prostředky, jimž jsou obnova řízení a přezkumné řízení.

Oproti tomu praktická část práce se zaměřuje na využitelnost opravných prostředků občany a poukázání na drobné nedostatky, s nimiž se občané častokrát setkávají. Za využití metody dotazníků a na to navazující metody rozhovorů se snažím ujednotit názor na problematiku samotného užití opravného prostředku, jak ze strany občanů, hovořící za účastníky řízení, tak ze strany pověřených úředních osob jednající za správní orgán. Získané data vyhodnocuji a poukazuji na to, jak jsou opravné prostředky aplikovány a vnímány veřejností, kdy navrhuji správním orgánům řešení se snadným návodem pro občana. Od něhož si slibuji lepší pochopení žadatelů s úměrou úbytku práce pro pověřené úřední osoby zastupující správní orgán, které by do budoucna jedinci nemuseli vnímat jako přebyrokratizovanou veřejnou správu.

Cíl práce a metodika

V první části diplomové práce je cílem vytyčení teoretických východisek legislativní úpravy České republiky v oblasti správního práva, a to zejména postup užití opravných prostředků ve správním řízení. V praktické části diplomové práce je stanovena hypotéza, zdali občané České republiky znají svá práva a povinnosti v oblasti užití opravných prostředků při správním řízení, jak často jich využívají a zdali je umí užít správně. V případě, že během výzkumu stanovených hypotéz naleznou problém, pokusím se jej pojmenovat a najít pro něj vhodný způsob řešení, tak aby byl schůdný pro obě strany správního řízení tj. občany i správní orgány.

K dosažení zvoleného cíle jsem užívala, v rámci teoretické části práce, metodu analýzy právních předpisů, literární rešerše relevantních zdrojů, studium literatury a doplnění o judikáty správního soudnictví, které poukazují na poznatky z praxe. V praktické části navazuji na stanovená teoretická východiska, k získání dat užívám metodu kvantitativního šetření formou dotazníků s vybranými respondenty z oblasti žadatelů a k porovnání provádím kvalitativní výzkum metodou interview mezi pověřenými úředními osobami. Se získanými údaji provádím komparaci platné právní legislativy se skutečností. Závěrem je použita metoda syntézy, kde budou vyhodnoceny výstupy provedené analýzy, kvantitativního výzkumu a kvalitativního výzkumu s komparací, při nalezení nedostatků navrhuji jejich odstranění.

V práci užívám především metodu popisnou, zároveň s metodou analyticko-syntetickou, kdy v závěru práce je nahrazeno užití metod deduktivní a induktivní.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo poukázat na chyby v jednání občanů ve správním řízení, po jeho skončení a uplatňování opravných prostředků u správních orgánů. Popsat a vysvětlit základní pojmy, s nimiž se občan při jednání ve správním řízení může setkat a rozebrat postup správních orgánů při užití opravných prostředků účastníkem řízení. Způsoby jednání občanů a správních orgánů jsou blíže zkoumány v praktické části, která poukazuje na využitelnost opravných prostředků občany a poukazuje na vady, ke kterým častokrát v praxi dochází a navrhuje jak chybnému jednání předcházet.

Od popsání základních pojmů správního řízení si slibuji snazší pochopení právního předpisu účastníků řízení a nastínění jim, co je meritem věci v podání opravného prostředku.

Díky praktickému výzkumu se mi nabídla možnost přímého kontaktu jak s možnými účastníky řízení, tak s pracovníky správních orgánů, kteří jsou pověřenými úředními osobami, jenž rozhodují za správní orgán v rámci prvoinstančního řízení. Zpracovala jsem všechna data a došla k závěru, že polovina občanů pokud chce a má na věci zájem je schopna si pomoci a poradit sama, najít si dostupné materiály a rady ke svému jednání na internetu případně se s někým bez úplaty poradit. Nicméně jsem zcela jasně zaznamenala vzrůstající tendenci o zájem jedinců na vlastní právní zástupce, kteří chrání zájmy svých klientů za úplatu a to i při řešení jednoduchých záležitostí, s nímž by si občan mohl poradit sám. Další z výstupů výzkumu byl pro mě více než zarážející, jelikož zhruba jedna čtvrtina populace nemá zájem o využití vlastních práv, ale zároveň opomíjejí i své povinnosti, a pokud narazí na jakýkoliv problém, tak jej skoro vždy přechází.

Výstupem práce je popsání špatného jednání při snaze o domáhání se vlastních práv s využitím institutu opravného prostředku. Z tohoto důvodu jsem navrhla manuál uveřejnění nejčastějších chyb cokoliv, co by mohlo orgánům a institucím pomoci při jednání s lidmi a zabránilo by tak nejčastějším chybám. V práci jsem zpracovala brožuru s nejčastějšími chybami podatelů o finanční dávky u správního orgánu Úřadu práce Olomouc. Je zcela jasné, že pro každý orgán bude vhodné zvolit zcela odlišný typ brožury nebo manuálu, ale hlavním a důležitým krokem je její zpracování a následné umístění na veřejná místa pro občany.

Diplomová práce z mého pohledu splnila všechny předem stanovené cíle a může být určena široké veřejnosti jako vhodný pomocník ke komunikaci se správními orgány při využívání opravných prostředků ve správních řízeních.

Seznam použitých vybraných zdrojů

ČERNÝ, Pavel, a kol. *Průvodce novým správním řádem: s podrobným výkladem a vzory podání*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2006. 439 s. ISBN 80-7201-600-8.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo, obecná část*. 8 vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 792 s. ISBN 978-80-7179-254-3.

HROZINKOVÁ, Eva, FIALA, Zdeněk. *Správní právo hmotné. Obecná část*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 207 s. ISBN 978-80-87212-55-4.

JEMELKA, Luboš, POLEDNÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád komentář*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 844 s. ISBN 978-80-7400-484-1.

VEDRAL, Josef. *Správní řád komentář*. 2. vyd. Praha: Polygon, 2012. 1448 s. ISBN 978-80-7273-166-4.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení č. 2/1993 Předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů